

Narodowe Forum Muzyki

Przestrzeń dla piękna

Wrocław, NFM, Sala Główna

30
31

grudnia 2019
poniedziałek i wtorek
19:00

Koncerty sylwestrowe

Jarostaw Thiel – dyrygent

Kate Royal – Galatea (sopran)

Nicholas Mulroy – Acis (tenor)

Wolf Matthias Friedrich – Polifem (bas)

Richard Resch – Damon (tenor)

Chór NFM

Agnieszka Franków-Żelazny – kierownictwo artystyczne Chóru NFM

Wrocławska Orkiestra Barokowa

Beata Redo-Dobber – koncepcja reżyserska

Grzegorz Chojnowski – prowadzenie koncertu

Program:

Georg Friedrich Händel (1685–1759) *Acis i Galatea* w aranżacji Felixa Mendelssohna Bartholdy'ego (1809–1847) – wersja koncertowa [110']

W koncercie jest przewidziana 30-minutowa przerwa.

G.F. Händel

Romantyczne oblicze Händla

Artur Bielecki

Händel romantyk? I to podwójnie: usłyszymy dzisiaj mitologiczny romans i arcydzieło barokowego mistrza w redakcji romantyka Mendelssohna Bartholdy'ego.

Biograf i admirator Händla, Romain Rolland, tak pisał o tych latach życia kompozytora, w których powstała m.in. opera *Acis i Galatea*: „Była to niezwykle doniosła epoka w jego życiu. Między 1717 a 1720 rokiem, podczas gdy służył u księcia Chandos, zdobył pełną świadomość swej osobowości i stworzył nowy styl w muzyce i teatrze”. A o samym dziele, którego dzisiaj postuchamy, pisał zaś w ten sposób: „*Estera* jak gdyby zwróciła umysł Händla ku ideałowi helleńskiemu, skomponował on bowiem w tym samym niemal czasie tragedię pastoralną *Acis i Galatea*, nazwaną również maską, która też miała w sobie coś ze sztuki przeznaczonej dla teatru na otwartym powietrzu. To małe arcydzieło poezji i muzyki, gdzie przesuwają się na przemian radosne i elegijne obrazy pięknej legendy sycylijskiej, posiada klasyczną doskonałość, jakiej Händel nigdy już nie przewyższył”. Rolland uważał, że utwór ten – razem z oratorium *Estera* – świadczy o pragnieniu kompozytora, aby „oddać na usługi akcji dramatycznej całą potęgę muzyki chóralnej i symfonicznej”.

Urodzony w Halle Georg Friedrich Händel, obok Bacha i Vivaldiego największy muzyk późnego baroku, osiadły w Anglii kompozytor niemiecki, był jednym z najwybitniejszych twórców dzieł wokalnych-instrumentalnych w historii. Do muzyki wokalnej zbliżył się już we wczesnej młodości, gdy w operze hamburskiej (*Oper am Gänsemarkt*) został skrzypkiem, a następnie klawesynistą. Szybko dał o sobie znać nadzwyczajny talent kompozytorski młodzieńca, który już w 1705 r. (nie miał wtedy jeszcze ukończonych dwudziestu lat) właśnie w Hamburgu z sukcesem zadebiutował jako kompozytor operowy, wystawiając *Almirę*, swoje pierwsze dzieło w tym gatunku. Następnymi operami Händel syptał niemal jak z rękawa: w krótkim czasie powstały *Nero*, *Rodrigo*, *Agrippina*, *Rinaldo*, *Il pastor fido*, *Teseo* i cały szereg innych utworów scenicznych, pisanych dla angielskiej publiczności. Jak to się zaczęło? Oczywiście w młodości, kiedy Händel zaprzyjaźnił się m.in. ze starszym o cztery lata Georgiem Philippem Telemannem. Christopher Hogwood, autor znakomitej monografii kompozytora, skomentował to w ten sposób: „Największą przysługą, jaką Telemann

oddał Händlowi, było wprowadzenie go w cudowny świat opery, rozrywki w Halle nieznaney”.

Opera nie była, rzecz jasna, jedyną formą, w jakiej wyrażał się geniusz wokalny kompozytora. Drugą jego specjalnością okazało się oratorium, doskonale sprawdzał się również w muzyce kościelnej, w angielskich anthemach czy okolicznościowych odach, a także w ariach i pieśniach. W 1708 r. w Neapolu, w czasie swojego długiego pobytu we Włoszech, w domu księcia Alvito dwudziestotrzyletni twórca przedstawił włoską serenadę *Acis, Galatea e Polifemo*. Utwór ten został zamówiony z okazji uroczystości ślubnych; pod względem gatunkowym jest zbliżony do opery, choć operą jednak nie jest. Wtedy poraz pierwszy Händel zajął się w swojej twórczości mitem o pasterzu z Sycylii (*Acisie*) i jego ukochanej nimfie (*Galatei*). *Acis* i *Galatea* darzyli się wzajemnym uczuciem. Na drodze do ich trwałego szczęścia stanął cyklop Polifem, któremu spodobała się *Galatea*. Gdy nimfa odrzuciła jego zaloty, opanowany wściekłą zazdrością olbrzym zabił *Acisa*. Zrozpaczona *Galatea* zamieniła krew kochanka w źródło, które dało początek rzecze *Acis* (mit uwieczniony został w *Metamorfozach* Owidiusza).

Dziesięć lat później, już w Anglii, Händel ponownie sięgnął do tego mitologicznego tematu. Tym razem ofiarował angielską wersję muzycznej opowieści księciu Chandos, w którego rezydencji w Cannons opera *Acis i Galatea* została zaprezentowana latem 1718 r. Autora tekstu nie można wskazać ze stuprocentową pewnością: był to John Gay albo Alexander Pope. Kompozytor stworzył tym razem zupełnie inną muzykę, nienawiązującą do dzieła włoskiego. Utwór składał się z jednego aktu (w następnych latach powstała jeszcze druga angielska wersja, trzyaktowa i dwujęzyczna, do której Händel włączył materiał z włoskiej serenaty). Pod względem gatunkowym jednoaktowe dzieło *Acis i Galatea* może być określane jako angielska maska.

Niestabnąca popularność dzieła wynika z ogromnych walorów muzyki i udanego, pastoralnego libretta. Pełna energii orkiestra *Sinfonia* kończy się nagłym, melancholijnym akcentem. W pierwszej arii *Galatei* orkiestra ilustruje ptasi świergot. Damon, przyjaciel pasterza, stara się ostudzić namiętność *Acisa*. Szczęście tytułowych bohaterów znajduje kulminację w ich lekkim i radosnym, wręcz roztańczonej duecie (*Jakie szczęście!*). Radość tę mać Chór (*Nieszczęśni kochankowie!*). Elegijny fragment chóralny obrazuje także grozę, która towarzyszy nadejściu cyklopa *Polifema*. *Galatea* ze wstrętem odrzuca zaloty złowrogiego

olbrzyma (aria Polifema ma w sobie coś przerażającego i groteskowego). Acis pokonuje lęk i postanawia stanąć do walki o ukochaną (*Miłość bije na alarm*). Rozwścieczony Polifem zabija pasterza – scena śmierci Acisa należy do najbardziej przejmujących w całej operze. W równie wzruszającym fragmencie Chór optakuje śmierć bohatera. Galatea jest zrozpaczona, ale używa całej swej mocy, aby Acis stał się źródłem i bez końca przypominał o ich miłości.

Popularność utworu sprawiła, że opracowywali go później najwięksi, w tym Mozart w 1788 r. Również młody Felix Mendelssohn Bartholdy zetknął się z dziełem Händla, na które najprawdopodobniej zwrócił mu uwagę jego nauczyciel Carl Friedrich Zelter. Zelter poprosił swego genialnego ucznia, aby dokonał rewizji partytury dla potrzeb Berliner Singakademie. Mendelssohn podjął się tego zadania: dokonał licznych zmian w oryginalne, zmian przeprowadzonych zapewne w intencji „unowocześnienia” utworu, uwzględniających rozwój orkiestry symfonicznej. Obsada w opracowaniu Mendelssohna jest znacznie poszerzona w porównaniu do bardzo kameralnej oryginalnej wersji z 1718 r. Tekst utworu na potrzeby Berliner Singakademie został zmieniony na niemiecki, w czym prawdopodobnie dopomogła Fanny, siostra Mendelssohna. Powstała niezwykła, fascynująca wersja, naznaczona duchem wczesnego romantyzmu i talentem jednego z jego najwybitniejszych przedstawicieli.

Jarostaw Thiel

Wiolonczelista i dyrygent. Jest absolwentem poznańskiej Szkoły Talentów. Studiował grę na wiolonczeli w akademiach muzycznych w Poznaniu i Łodzi, ponadto ukończył studia podyplomowe na Universität der Künste w Berlinie w klasie wiolonczeli barokowej Ph. Carrai i M. Möllenbecka. W swojej działalności artystycznej skupia się przede wszystkim na problematyce historycznych praktyk wykonawczych. Występuje regularnie jako solista i kameralista. Współpracował z najważniejszymi polskimi zespołami wykonującymi muzykę barokową. Przez kilkanaście lat był pierwszym wiolonczelistą Dresdner Barockorchester, a od 2006 r. jest członkiem prowadzonej przez L. Cummingsa FestspielOrchester Göttingen. Współpracuje również z innymi czołowymi niemieckimi zespołami, takimi jak Cantus Cölln, Akademie für Alte Musik Berlin czy Gaechinger Cantorey. Od 2006 r. jest dyrektorem artystycznym Wrocławskiej Orkiestry Barokowej, a od 2017 r. pełni funkcję zastępcy dyrektora ds. koordynacji planów programowych w Narodowym Forum Muzyki. Prowadzi klasę wiolon-

czeli historycznej na Akademii Muzycznej w Poznaniu i podczas festiwalu Varmia Musica w Lidzbarku Warmińskim. W 2017 r. ukazał się jego album – nagrany z K. Drogosz – z *Sonatami wiolonczelowymi* op. 5 i *Wariacjami* WoO 45 L. van Beethovena; uzyskał nominację do nagrody Fryderyk 2018.

Kate Royal

Urodziła się w Londynie. W 2004 r. zdobyła nagrodę Kathleen Ferrier i nagrodę dla młodych artystów Royal Philharmonic Society 2007. Występowała m.in. w Royal Opera House, Florentine Opera, Glyndebourne, Metropolitan Opera i Opéra national de Paris, a także podczas Glyndebourne on Tour oraz Festival d'Aix-en-Provence. Koncertowała z czołowymi światowymi orkiestrami, w tym z Berliner Philharmoniker i sir S. Rattlem, Cleveland Orchestra pod batutą F. Welsera-Mösta, Rotterdam Philharmonic Orchestra pod dyрекcją Y. Nézeta-Séguina, New York Philharmonic pod kierunkiem A. Gilberta i London Symphony Orchestra pod batutą D. Hardinga. Brała udział w premierze *Ecce cor meum* P. McCartneya w Carnegie Hall. Kate Royal pasjonuje się repertuarem pieśniarskim i daje recitale w całej Europie, Ameryce Północnej i Azji. Nagrała solowe albumy *Midsummer Night* z E. Gardnerem oraz *A Lesson in Love* z M. Martineau (EMI Classics), a także płytę z *Liederkreis* R. Schumanna z G. Johnsonem (Hyperion) i *II Symfonię* G. Mahlera z Berliner Philharmoniker (EMI Classics).

Nicholas Mulroy

Urodzony w Liverpoolu artysta studiował w Clare College Cambridge i Royal Academy of Music w Londynie. Występuje w czołowych salach koncertowych, operach i na licznych festiwalach z udziałem znanych zespołów i orkiestr, w tym Monteverdi Choir z sir J.E. Gardnerem, BBC Philharmonic, Orchestra of Age of Enlightenment, Kölner Akademie, Staatskapelle Dresden, Copenhagen Phil i Australian Chamber Orchestra. Nicholas Mulroy jest szczególnie znany z występów w repertuarze muzyki dawnej. Ostatnio występował w roli Ewangelisty w *Pasji według św. Jana* J.S. Bacha na BBC Proms, a także odbył tournée z *Oratorium na Boże Narodzenie* J.S. Bacha po Australii oraz *Nieszporami* C. Monteverdiego po USA i Europie. Artysta ma na swoim koncie liczne płyty, które były wielokrotnie nagradzane; niedawno nagrat z Mr McFall's Chamber niezwykły album z *tango operita* A. Piazzolli – *María de Buenos Aires*. Zarejestrowany z jego udziałem *Mesjasz* G.F. Händla został nagrodzony Gramophone Award.

Wolf Matthias Friedrich

Artysta jest cenionym wykonawcą muzyki barokowej. Współpracuje z licznymi zespołami grającymi na instrumentach historycznych, takimi jak m.in. Musica Fiata i Cantus Cölln. W latach 2008–2010 występował jako Zoroastro w operze *Orlando* G.F. Händla w Drottningholms Slottsteater i Komische Oper Berlin, a także na różnych festiwalach, takich jak m.in. Internationale Händel-Festspiele Göttingen, Ravinia Festival, Mostly Mozart Festival i Tanglewood Festival. Dzięki szerokiej skali głosu artysta może śpiewać trudne arie operowe Händla, a jego wrażliwość muzyczna, ekspresja i duże zdolności aktorskie sprawiają, że doskonale czuje się w operach W.A. Mozarta. Wolf Matthias Friedrich wykonuje również repertuar romantyczny i współczesny, a jego interpretacje są pełne pasji i wyrazistości. Współpracował w tej dziedzinie z K. Masurem, F. Luisim, A. De Marchim, R. Goodmanem i R. Lutzem. Wystąpił w światowej premierze *Vatermord* Shiha. Dyskografia artysty odzwierciedla jego muzyczną wszechstronność i zróżnicowaną stylistykę – wziął udział w nagraniach *Schwanengesang* F. Schuberta z N. Shetlerem, *Acisa i Galatei* Händla z N. McGeganem, a także *Treasures from Uppsala* z Les Cornets Noirs.

Richard Resch

Edukację muzyczną rozpoczął w chórze chłopięcym w katedrze w Ratyzbonie, następnie studiował muzykę, fortepian i śpiew klasyczny w Leopold-Mozart-Zentrum w Augsburgu. Studia kontynuował u E. Tubb i A. Rooleya w Schola Cantorum Basiliensis w Bazylei. Ponadto brał udział w kursach mistrzowskich prowadzonych przez takich pedagogów jak m.in. B. Fassbaender, M. Honig, R. Resnik, R. Jansen, R. Piernay, U. Reinemann, W. Rieger i G. Türk. Jest laureatem nagród w kilku międzynarodowych konkursach śpiewu operowego, a w 2012 r. otrzymał nagrodę artystyczną miasta Augsburga. Występował w teatrach operowych w Niemczech (m.in. w Bayerische Staatsoper), austriackim Vorarlberger Landestheater w Bregencji oraz francuskiej Opéra National de Bordeaux. Współpracował z takimi dyrygentami jak H. Arman, Ch. Eschenbach, A. Marcon, A. Parrott, Ph. Pierlot, J. Rifkin,

H. Rilling, A. Spering i J. van Veldhoven. Gościł w renomowanych salach koncertowych, m.in. w Berliner Philharmonie, Münchner Philharmonie, National Center for the Performing Arts w Pekinie, Charles Bronfman Auditorium w Tel Awiwie i Tokyo Opera City Concert Hall, oraz na festiwalach muzycznych w Azji, Europie i obu Amerykach.

Skład Chóru NFM w sezonie 2019/2020:

Paulina Boreczko-Wilczyńska, Małgorzata Ciężka-Kątnik, Natalia Kiczyska, Patrycja Kujawa, Monika Michaliszyn, Agnieszka Niezgoda, Joanna Palac, Agnieszka Ryman, Aleksandra Turalaska, Violetta Wysocka-Marciniak – **soprany**
Ewelina Koniec, Bianka Maxim, Marta Mączewska, Aleksandra Michniewicz, Ewelina Nawrocka, Agata Ranz, Joanna Rot, Aleksandra Sosna, Ewelina Wojewoda, Ewa Wojtowicz, Magdalena Wolska – **alty**
Jakub Bieszczad, Marcin Belcy, Marek Belko, Łukasz Czartowski, Marcin Czopka, Krzysztof Domański, Andrzej Górniak, Jarosław Kawatko, Łukasz Wilda, Marcin Winnicki, Paweł Zdebski – **tenory**
Maciej Adamczyk, Jerzy Butryn, Filip Chudzicki, Dawid Dubec, Marek Fras, Paweł Jan Frasz, Marek Paško, Jan Pieter, Michał Pytlewski, Piotr Woroniecki – **basy**

Skład Wrocławskiej Orkiestry Barokowej:

Zbigniew Pilch (koncertmistrz), Mikołaj Zgółka, Radostaw Kamieniarz, Kamila Guz, Juliusz Żurawski, Alicja Sierpińska – **I skrzypce**
Adam Pastuszka, Violetta Szopa-Tomczyk, Małgorzata Malke, Anna Nowak-Pokrzywińska, Paweł Stawarski, Agata Habera – **II skrzypce**
Dominik Dębski, Piotr Chrupek, Marcin Stefaniuk, Michał Mazur – **altówki**
Bartosz Kokosza, Jakub Kościukiewicz, Edyta Maksymczuk-Thiel, Maciej Łukaszyk – **wiolonczele**
Janusz Musiał, Stanisław Smotka – **kontrabasy**
Dóra Ombodi, Małgorzata Klisowska – **flety traverso**
Marek Niewiedział, Marta Bławat – **oboje**
Alvaro Iborra, Juan Ulibarri – **klarnety**
Josep Casadella, Antoni Llofriu – **fagoty**
Daniele Bolzonella, Fabio Forgiarini – **roggi**
Hans-Martin Schlegel – **ofiklejda**
Thomas Steinbrucker, Gerd Bachmann – **trąbki**
Jarosław Kopeć – **kotły**

Organizator:

NFM – Instytucja kultury miasta Wrocławia współprowadzona przez:

